

**MIHAIL
ŠIŠKIN**

TULEVAISUUS

**MIHIN VENÄJÄ
OIKEIN ON MATKALLA**

WSOY

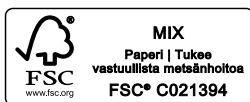
MIHAIL ŠIŠKIN TULEVAISUUS

MIHIN VENÄJÄ
OIKEIN ON MATKALLA

SUOMENTANEET VAPPU ORLOV JA SIRPA HIETANEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Ensimmäinen painos

Copyright © Mihail Šiškin ja WSOY 2026
ISBN 978-951-0-52365-0

Werner Söderström Osakeyhtiö
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@wsoy.fi

SISÄLLYS

Aikakapseli 7

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Veljeni vartija 29

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Mitä tein kuolemani päivinä 45

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Suuri venäläinen trilleri 52

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Que faire sadan vuoden kuluttua 83

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Maailmankello ja kirjallisuus 91

SAKSASTA SUOMENTANUT SIRPA HIETANEN

Ei pelkkä Joyce 116

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Ernst Neizvestnyin elämänpuu 144

SAKSASTA SUOMENTANUT SIRPA HIETANEN

Tarkovskin opetuksia 152

SAKSASTA SUOMENTANUT SIRPA HIETANEN

Lippu ajan tuulessa 161

SAKSASTA SUOMENTANUT SIRPA HIETANEN

AIKAKAPSELI

»Paras keino ennustaa oma tulevaisuutensa
on luoda se itse.»

– ABRAHAM LINCOLN

»Joka hallitsee menneisyyttä, hallitsee
tulevaisuutta; joka hallitsee nykyisyyttä,
hallitsee menneisyyttä.»

– GEORGE ORWELL: *VUONNA 1984*, WSOY 1999,
SUOM. RAIJA MATTILA

VUONNA 2005, remontoitaessa teatterirakennusta Uralilla sijaitsevassa Nižni Tagilin kaupungissa, sen tiilivuorauksesta löydettiin metallilevy, jossa luki: »Kun tämä teksti muurattiin tänne 15. maaliskuuta 1954, ei kuulunut orkesterien pauhua eikä yleisön hälinää. Mutta se kertoo jälkimaailmalle, etteivät tätä teatteria rakentaneet komso-molprikaatit, kuten historiankirjat tulevat väittämään, vaan se on pystytetty vankien, 20. vuosisadan orjien, verelle ja luille. Tervehdys tulevalle sukupolvelle! Älköön teidän elämänne ja aikakautenne tunteko ihmisten välistä

orjuutusta ja sortoa. Teitä tervehtien, vangit I. L. Kožin, P. G. Šaripov, Ju. N. Nigmatulin. 15/III 1954».

Tällä aikakapselilla Gulagin vangit välittivät tervehdysten niille, jotka eläisivät tulevaisuuden Venäjällä. Tulevaisuus on nyt koittanut. Kalenteri näyttää vuotta 2025 – se oli viime vuosisadan fantasiakirjailijoille maaginen luku. Mutta täällä ei näy lentäviä autoja, ei siirtokuntia Marssissa. Euroopassa on käynnissä kaikkein laajamittaisin sota sitten toisen maailmansodan. Silmiemme edessä Venäjästä on jälleen tulossa totalitaarinen valtio. Onko tulevaisuus salakavalasti muuntunut menneisyydeksi?

Venäjällä tulevaisuus on aina ollut ongelmallinen. Keskiaikaisessa Moskovan Rusissa ei tunnettu lainkaan käsitettä »tulevaisuus», jonka oli määrä tulla nykyisyyden tilalle ja muuttaa se toiseksi. Arkaaisessa, kansanomaisessa tietoisuudessa aika oli jaksoittaista. Maaseudun elämä toisti vuoden sykliä yhä uudestaan ja uudestaan, menneisyys ei mitenkään eronnut nykyhetkestä, sillä koko ihmisen elinajan kaikki toistui: vuodenajat, kauden työt, juhlapäivät. Myös yhteiskunnallisen ja valtiollisen elämän järjestys oli tärkeää. Niin oli ollut ja oli aina oleva. Tulevaisuutta lähestyttiin takaperin, taaksepäin katsoen, menneisyys loi normin, kiintopisteen. Elämän ja yhteiskunnan järjestyksessä ei saanut muuttaa mitään, tärkeintä oli säilyttää esi-isien tapojen oikeellisuus. Kenestäkään ei ollut outoa, että »oikeellisenä» pidettiin orjapyramidia, jollainen Moskovan Rus rakenteeltaan oli.

TULEVAISUUS, JOKA TOISI MUUTOKSIA NYKYHETKEEN, HERÄTTI PELKOA.

Muinaisessa Egyptissä oli orjuus keskivaltakunnan aikana vapaaehtoista, sillä faaraota pidettiin pyhänä olentona, välittäjänä kuolevaisten ja jumalien välillä, ja hänen palvelemisensa oli jumalille otollista työtä. Myös ortodoksisuus antoi orjapyramidille sakraaliluonteen. Tsaarin palveleminen oli ruumiille raskasta mutta sielulle elähdyttävää. Todellisen kristillisen valtion kuuluu taistella oikean asian puolesta maailman pahuutta vastaan. Kuolema tsaarin, Jumalan voidellun, ja pyhän isänmaan, ainoan oikean uskon tyyssijan, puolesta takasi, joskaan ei suoraan pääsyä paratiisiin niin ainakin lohdullisen toivon sellaisesta mahdollisuudesta. Kansanomaisessa tietoisuudessa ei ollut tulevaisuutta nykyhetken kehityksen tuloksena – oli vain loputon nykyisyys, joka oli päättävä maailmanloppuun. Viimeisen tuomion oli määrä suoda palkinto niille, jotka olivat uskollisesti palvelleet hallitsijaa ja isänmaata.

Tulevaisuus, joka toisi muutoksia nykyhetkeen, herätti pelkoa. Venäläinen kansanviisaus sanoo: »Huonolle kuninkaalle ei pidä toivoa kuolemaa.» Ei ollut tarvetta panna valtiota, yhteiskunnallisia suhteita ja elämäntapaa uuteen uskoon. Vastoinkäymisten, mellakoiden ja katastrofien selityksenä oli, että »tsaari oli väärä». »Oikean» tsaarin hallitessa palautui järjestys, jonka piti säilyä

muuttumattomana maailmanloppuun saakka. Laillistusta Venäjän tsaarille ei voinut taata vaaleilla valitseminen, ei laillinen kruununperimysjärjestys, ei kansan rakkaus, vaan rautainen käsi, joka kukistaa ulkoiset viholliset ja sisäiset kapinat. Voittajatsaari on oikea tsaari.

Kaikki Venäjää kuvanneet kirjoittajat ovat kiinnittäneet huomiota venäläisten fatalismiin, alistumiseen esivallalle ja omaan kohtaloon. Orjat eivät pysty vaikuttamaan sen enempää maansa tulevaisuuteen kuin myöskään omaan tulevaisuuteensa. Luoda oma tulevaisuutensa on vapaan ihmisen etuoikeus. Orja ei pysty määrittämään elinehdoistaan eikä niin muodoin myöskään järjestämään tulevaisuuttaan. Eikä tässä tarkoiteta tavallisia talonpoikia vaan kaikkia Moskovan valtakunnan säätyjä. Yhteiskunnallinen nousu valtiollisessa järjestelmässä toimii vain yhden periaatteen mukaan: jotta pääsisi yleneämään, pitää ensin polvistua.

Historioitsija Nikolai Danilevski antoi venäläisten ominaisuudelle olla orjia sitä tiedostamatta osuvan termin »kuuliaisuuden lahja». Se on kyky mukautua tiedostamattomaan orjuuteen, joka on yhteinen pyramidien rakentajille ja Moskovan valtakunnan asukkaille. Kaikki ovat Jumalan orjia, hallitsijan palvelijoita. Siellä missä ei ole vapaita ihmisiä, ei ole orjuuttakaan. Tämä järjestelmä oli voimassa vuosisatojen ajan ja se loi kansallisen mielenlaadun perustan, jossa kaikki vallankumoukset ja uudistukset sittemmin hautuivat.

Säilöttyinä, ilmatiiviissä pakkauksessa, tällainen järjestelmä olisi voinut pysyä voimassa kauan, mutta käydäkseen

sotaa koko ympäröivää »uskottomien» maailmaa vastaan, joka oli koko hallintojärjestelmän oikeutuksena, Pietari Suuri tarvitsi länsimaista sotateknologiaa. Euroopasta tuotiin tykkien ohella myös tykinvalajia. Järjestelmän ilmatiiviydestä tuli loppu. Orjapyramidia alkoi huuhdella ihmisvirta, jonka lähtöseuduilla olivat jo vallalla aivan toiset aatteet: *Liberté, Égalité, Fraternité*. Uuden ajan teknologia vaatii koulutusta. Koulutus tuo väistämättä mukanaan ihmisarvon tiedostamisen. Venäjän imperiumiin alkoi kertyä niitä joita sittemmin nimitettiin »inoagenteiksi», niitä joille ei ollut mieleen despotia vaan sveitsiläiset vapaudet. Niiden myötä, jotka tiedostivat vapauden välttämättömyyden, Venäjällä heräsi ajatus tulevaisuudesta, joka merkitsisi nykyisyyden muuttumista paremmaksi.

Ortodoksisuuden tilalle kehkeytyi »edistyksellisessä» yhteiskunnassa tulevaisuudenusko, usko maan vallankumoukselliseen uudistamiseen. Uusi uskonoppi ratkaisi kysymyksen niin elämän kuin kuolemankin merkityksestä. Valistuneelle yleisölle avautui mahdollisuus uhrautua, ei tsaarin ja isänmaan puolesta vaan koko vapautetun ihmiskunnan valoisian tulevaisuuden puolesta. Ei tarvinnut jäädä odottamaan Viimeistä tuomiota, joka oli tulossa tai sitten ei, vaan saattoi panna itse toimeen tuon korkeimman oikeuden toteuttamisprosessin maan päällä, ja tämän ihanan maailman rakentamisen saattoi alkaa ja se piti aloittaa tässä ja nyt, aloittaa nykyisen maailman hajottaminen tulevaisuuden hyväksi.

Mitä on tehtävä? – tämän venäläisen vallankumous-evankeliumin kirjoitti Nikolai Tšernyševski tsaarin

vankilassa: »Tulevaisuus on valoisa ja kaunis. Rakastakaa sitä, pyrkikää sitä kohti, tehkää työtä sen puolesta, tuokaa se lähemmäksi, siirtäkää siitä nykyaikaan niin paljon kuin vain voitte...» (Suom. Nikolai Jaakkola, Progress, Moskova, 1982. Suomennosta muokattu.)

Runoilija Aleksandr Blok puki sanoiksi ajan hengen: »Useimmissa tapauksissa ihmiset elävät nykyajassa, toisin sanoen he eivät elä minkään tähden, kunhan ovat ole-massa. Vain tulevaisuutta varten on mahdollista elää.» Tämä mielipide, ettei ole ihmisarvoista elää huolehtien jokapäiväisistä ongelmista, tavoittelematta korkeampia ideoita, kyllästi koko maan vallankumouksenedellisen ilmapiirin. Valistuneen Venäjän oli vallannut haave paremmasta tulevaisuudesta, viha nykyoloja kohtaan, yhteiskunnan ihanteellisen järjestyksen etsintä.

*Du passé faisons table rase,
Foule esclave, debout! debout!*

Pohja vanhan järjestyksen horjuu.
Orjajoukko taistohon!

Nämä ranskalaisen runoilijan Eugène Pottierin, »Kansainvälisen» luoja, säkeet muuntuivat venäjäksi käännettyinä hymniksi vanhan maailman hajottamiselle uuden maailman luomisen ehtona. Väkivaltaa, hävitystä, verenvuodatusta pidettiin väistämättömänä hintana lipusta onnelliseen tulevaisuuteen, ja tähän verenvuodatukseen oltiin valmiita: intelligentsian enemmistö

kannatti vallankumousterroria. Muutokset pääsivät voitolle, ja niiden kannattajat tunnustivat vallankumouksen hävitysinnon ja sen väistämättömät uhrit pakolliseksi väli-vaiheeksi uuteen yhteiskuntarakenteeseen siirryttäessä. Lähestyvä katastrofi naamioitiin myönteisellä, kaunistelevalle määreelle uuden, oikeudenmukaisen maailman esinäytökseksi. »Iske voimakkaammin, myrsky!» kehotti edistyskellisen nuorison epäjumala Maksim Gorki »Laulussa Myrskylinnusta». (Maksim Gorki: *Ihmisen synty. Kertomuksia*. Suom. Kerttu Kyhälä-Juntunen, Kustannusliike Raduga, Moskova 1983)

Novellissaan »Aro» Tšehov huomautti: »Venäläinen muistelee mielellään, mutta ei elä mielellään.» (Tšehov: *Suuria kertomuksia*. suom. Ulla-Liisa Heino, 4. painos, Otava 1996) Nykyhetkellä ei ollut moraalista arvoa; venäläisen onnettomuus oli Tšehovin mukaan se, että tämä ei elä nykyajassa vaan pelkästään menneisyydessä tai tulevaisuudessa. Elämisessä vain nykypäivässä, vailla uhrautuvuutta suuren päämäärän tähden, intelligentsia näki vastenmielistä porvarillisuutta. Väestön valtaosa, joka ei osannut lukea eikä kirjoittaa, näki menneisyydessä järjestyksen; nykyhetki vain toi yhä lähemmäs tuhoisan tulevaisuuden, perinteisten tukipylväiden hävittämisen, uhkaavan vallankumousanarkian, jonka voisi torjua vain vahva esivalta.

Maa jakautui kahtia. Vallankumouksellinen intelligentsia haastoi oman valtionsa taisteluun. Käytässä 1900-luvun alussa sotaa Japania vastaan valistuneen Venäjän enemmistö toivoi avoimesti Venäjän armeijan

tappiota. Väestön valtaosa taas piti kiinni vakiintuneesta ajatusmallista: vain oikea tsaari voi voittaa kaikki sisäiset ja ulkoiset viholliset. Kävi ilmi, että tsaari oli väärä. Muutama vuosi ennen mullistusta Nikolai II julisti naiivisti: »Vahva usko Jumalaan ja aidosti venäläisten kansalaisten yksimielinen halu lyödä vihollinen ja karkottaa se pois Venäjän rajojen sisältä suovat minulle lujan varmuuden, että voin katsoa tulevaisuuteen rauhallisin mielin.» Maaliskuussa 1917 ei yksikään koko valtavassa monarkiassa noussut puolustamaan Nikolai toista, joka väistyi sekä ulkoisten että sisäisten vihollisten tieltä. Väärää tsaaria ei kukaan nouse puolustamaan.

VENÄJÄN HISTORIA VALITSI TÄHÄN ROOLIIN AIVAN UMPIMÄHKÄÄN BOLŠEVIKIT.

Myrsky, jota vallankumoukselliset runoilijat kiihkeästi manasivat, puhkesi sellaisella tuhovoimalla, että muutamassa kuukaudessa se pyyhkäisi tieltään koko tuhatvuotisen imperiumin. Maa vajosi sisällissodan veriseen kaaokseen. Venäjän uudessa sekasorrossa saattoi voittajaksi selviytyä vain »oikea tsaari», joka palauttaisi järjestyksen rautaisella kädellä. Venäjän historia valitsi tähän rooliin aivan umpimähkään bolševikit: näytti siltä, että he voisivat rakentaa valoisan kommunistisen tulevaisuuden, mutta marxististen iskulauseiden suojassa kommunistit

palauttivatkin takaisin perinteisen orjapyramidin järjestyksen. Vapauteen luhistunut valtio pystytettiin uudelleen ainoalla Venäjän menneisyydessä tunnetulla keinolla: väkivallalla ja pelolla. Maa toipui verisestä päihitymyksestä mitä julmimman terrorin avulla. Selityksenä marxististen fanaatikkojen Leninin ja Trotskin voittoon oli tämä: oman hirvittävän kokemuksensa perusteella ihmiset olivat tulleet siihen johtopäätökseen, että Venäjällä kaikkein kamalinkin valta on parempi kuin ei valtaa ollenkaan.

Euroopasta katsoen Venäjä oli aina näyttänyt olevan eksoottinen »pappi liivanan valtakunta», jossa voi tapahtua vaikka mitä ihmeitä. Voltaire ja valistusfilosofit uskoivat, että Katariina Suuri, joka esitti heidän hänelle kirjoittamaansa ideaalisen monarkin roolia, voisi tehdä Venäjästä ideaalisen valtion. Vuoden 1917 mullistuksen jälkeen länsimaiset intellektuellit Bernhard Shaw'sta ja Feuchtwangerista alkaen sekä tuntemattomat kommunistit, jotka ovat hukkuneet Gulagin syövereihin, vakuuttivat toinen toiselleen Sosialististen neuvostotasavaltojen liiton idyllisyyttä, sillä heistä olisi ollut hyvin mieluisaa nähdä, että jättiläismäinen sosiaalinen yritys rakentaa oikeudenmukainen yhteiskunta maan päälle onnistuisi.

Marxististen iskulauseiden mahtipontisessa suojassa pystytettiin totalitaarinen Moskovan valtakunta, ja tätä varten puhdistuksissa tehtiin selvää varhaisvaiheen kommunistisesta eliitistä, joka pyrki aivan vilpittömästi suureen päämäärään, valoisan sosialistisen tulevaisuuden rakentamiseen, ja oli valmis uhrautumaan aatteen

nimissä. Vallanpitäjille taas eivät ole tarpeen idealistiset taistelijat vaan faaraon tahdon kuuliaiset toteuttajat.

Stalin antoi julistuksen sosialismin rakentamisesta vuonna 1936 selittäen sen tuotantovälineiden yksityisomistuksen poistamiseksi. Molotov, pääpyövelin käsikasara, muisteli, että Stalin oli aikonut ilmoittaa kommunismin toteutuvan vuonna 1960, määritellen sen rahan poistamiseksi käytöstä. Mihin tarvittiin rahaa maassa, joka oli järjestetty armeijan tapaan? Sotilaat saavat elatusensa maksutta. Jos Gulagin kehittäminen voitiin julistaa sosialismiksi, mikä esti julistamasta uudelleen pystytettyä orjapyramidia kommunismiksi? Valoisa tulevaisuus sulautui yhteen pimeään menneisyyden kanssa.

Vallanpitäjät panivat toimeen käsitteiden vaihdon: kutsumallaan väestöä uhrautumaan tulevan, kaikille yhteisen kommunistisen paratiisin puolesta ne samalla vaativat tuomaan uhrin heille itselleen hallintovallan säilyttämiseksi nykyisellään. Vanha valta hyödynsi kommunistisia dogmeja ja tulevaisuuden varjolla loi uudelleen menneisyyden. Stalinin aikana tuli jälleen voimaan venäläisyhteisön perinteinen järjestys: ylhäällä on tsaari, alhaalla hänen orjansa, ilman äänioikeutta ja oikeutta omaisuuteen. Ja tämän yhteiskuntajärjestyksen ainoana tarkoituksena ja ideologiana oli itse valta ja taistelu vallasta, ja olemassaolon välttämättömänä ja riittävänä ehtona oli väkivalta.

Tyrannin kuoltua uudestisyntynyt imperiumi jatkoi kommunismin rakentamista entisellä painolla ja selitti entiseen tapaan alamaisille olemassaolon tarkoitukseksi tämän tulevaisuususkonnon palvelemisen. Vuonna 1961

Hruštšov julisti kommunistisen yhteiskunnan tulevan rakennetuksi Neuvostoliittoon vuoteen 1980 mennessä. »Historiallisessa» XXII puoluekokouksessa hyväksytty Neuvostoliiton kommunistisen puolueen ohjelma päättyi lihavoiduin kirjaimin ladottuun lupaukseen: **»Puolue ilmoittaa juhlallisesti: neuvostokansalaisten nykyinen sukupolvi on elävä kommunismissa!«** Alettiin laskea aikaa – kauan kaivattu tulevaisuus, jonka vuoksi oli kannettu uhriksi miljoonia ihmishenkiä, oli alkava vain jokusen vuoden päästä.

LUVATUN UTOPIAN JA KURJAN TODELLISUUDEN VÄLINEN KUILU KASVOI RÄIKEÄKSI.

Neuvostoliiton kommunistinen tulevaisuus oli kaikkialla läsnä, se ympäröi meitä lapsesta pitäen eikä hellittänyt kynsiensä tiukkaa otetta. Oli mahdotonta olla osallistumatta sen rakentamiseen, olla rupeamatta lokakuulaiseksi, liittymättä pioneereihin, antamatta valaa »elää, opiskella ja taistella kuten neuvoi suuri Lenin, kuten opettaa Kommunistinen puolue.» Kouluvihkojen takakanteen oli painettu: »Neuvostoliiton pioneerien ensimmäinen sääntö on: pioneeri on uskollinen Synnyinmaalle, puolueelle ja kommunismille.»

Lukemattomat Leninin patsaat neuvostoimperiumin aukioilla osoittivat käsi ojossa kohti kommunistista

»huomispäivää». Sinne myös olivat kääntyneet »kommunismin rakentajien» kasvot kaikkialla näkyvissä julisteissa, samaan aikaan kun, päällekkäystä agitaatiosta piittaamatta, todelliset »kommunismin rakentajat» joutuivat kurjassa nykyisyydessä jonottamaan loputtomiin elintarvikkeita, joista oli koko ajan pula. »Ihanaan tulevaisuuteen», jota »puolue juhlallisesti asukkaille lupasi», ei kukaan enää uskonut. Se oli kadonnut. Ennen »kommunismin rakentumista» vuoteen 1980 mennessä tulevaisuus oli vielä jotenkuten olemassa, mutta jo puolikuolleena. Vuoden 1980 jälkeen se katosi. Eikä koko mädäntyneen ideologisen järjestelmän häviämiseen ollut enää jäljellä monta vuotta.

Neuvostovallan lopulla kommunismi mainittiin vain puolivirallisissa pääkirjoituksissa, joita kukaan ei lukenut, ja vitseissä. Ihmiset vihasivat »neuvostolaisia» valheen vuoksi, utopialle uhratun elämän vuoksi, siksi että haavekoittavasta paratiisista oli petetty – oli luvattu valoisaa tulevaisuutta, mutta sitä ei ollut eikä voinut olla. »Mikä ihmeen 'valoisia tulevaisuus'? Kas kun siellä on valoisaa kuin sellissä, josta ei edes yöllä sammuteta valoja.»

Luvatun utopian ja kurjan todellisuuden välinen kuilu kasvoi räikeäksi: mitä lähemmäksi sellaista »tulevaisuutta» päästiin, sitä nopeammin se etääntyi. Väestö teki siitä johtopäätöksensä ja asetti maallisen, nykyhetkisen elämänsä parantamisen etusijalle, piittaamatta siitä että tämä kuviteltu tulevaisuus menettäisi maineensa.

Hallintovalta, ajan valti, luopui ensimmäiseksi kommunistisesta ideologiasta, ja sitten se itsekin hajosi.

Gorbatšov in yritykset pelastaa imperiumi epäonnistui-
vat. Vuonna 1991 kommunistien valta luhistui häpeälli-
sesti. Kommunistisen puolueen 20 miljoonasta jäsenestä
ei yksikään noussut puolustamaan puoluetta: »tsaari oli
väärä».

Tulevaisuuden uskonnon tilalle tuli nykypäivän uskonto.
Oli elettävä tässä ja nyt, ansaittava rahaa tänään, sillä sitä ei
voinut tietää, mitä huominen tuo tullessaan. Marxististen
utopististen näköalojen kadottua jäänyt tyhjyys täytettiin
aikomuksella rakentaa vapaa yhteiskunta demokraattiselle
pohjalle markkinataloussuhteiden vallitessa. Maa avautui
maailmalle. Vuosisatainen yhteiskuntajärjestys sortui, vah-
vaa kättä vaille jäänyt orjapyramidi romahti.

Jeltsinin 500 askelta eivät olleetkaan tie oikeusval-
tioon ja koko neuvosto-omaisuuden luvattuun oikeuden-
mukaiseen jakamiseen uuden Venäjän kansalaisten kes-
ken, vaan ne johtivat suoraa tietä maan rosvomaiseen ryö-
väämiseen. Niille, jotka anastivat luhistuneen imperiumin
rikkauudet, todellisen demokraattisen yhteiskunnan
rakenne osoittautui epäedulliseksi. Kypsan oikeusjärjes-
telmän elinten – vapaan journalismin, finanssivalvonnan,
riippumattomien oikeusistuinten – toimiessa asiaankuu-
luvasti he eivät pystyneet pitämään hallussaan kiireesti ja
vääryydellä hankkimiaan rikkauksia. Uudet vallanpitäjät
kuuluttivat äänekkäästi omistautumista demokraattisille
arvoille, mutta itse asiassa maassa ei lainkaan pyritty
rakentamaan todellista oikeusvaltiota.

Valtaosa väestöstä tuns i jälleen saaneensa pettyä
– kuten aiemmin kommunistisiin aatteisiin, niin nyt

demokratian mukaisiin. Sekä sosialismi että demokratia osoittautuivat valheeksi ja tyhjiin rauenneiksi odoetuksiksi. Kaikki tulevaisuudenkuvat olivat hajonneet, sekä kommunismi että kapitalismi. Yhteiskunta jäi vaille näköaloja.

Oikea demokratia edellyttää jatkuvaa vallanvaihtoa. Se että valtaan tulevat uudet, kansalaisten valitsemat ihmiset, takaa tulevaisuuden muuttumisen. Venäjän uusi rikollinen eliitti, joka oli tullut valtaan 1990-luvulla, ei aikonut luovuttaa tätä valtaa kenellekään. Se katsoi tehtäväkseen jatkaa vallitsevaa *status quota* niin pitkään kuin mahdollista. Sanalla sanoen: peruuttaa tulevaisuus. Sillä oli vain yksi keino pysyä vallassa: ei pitänyt rakentaa demokraattista yhteiskuntaa vaan diktatuuri. Meidän silmiemme edessä Venäjä on neljännesvuosisadassa kulkenut taipaleen Jeltsinin »sekasorrosta» Putinin »järjestykseen». Sortuneesta nykypäivän ideasta menneisyyden palvontaan. Uudeksi valtioaatteeksi tuli »pysyvyys», toisin sanoen menneisyyteen suuntautuvan nykyajan säilöminen.

Vallanpitäjät selittivät Krimin miehityksen vuonna 2014 kansalaisille duuman puhemiehen suulla näin: »Meillä on Putin, meillä on Venäjä.» Toisin sanoen aika on riippuvainen kulloisestakin vallanpitäjästä, nykyaika on voimassa vain niin kauan kuin tämä valta pysyy, sen jälkeen voi seurata vain maan luhistuminen, kaaos, sisällissota. Tulevaisuuden ei kuulu alkaa. Tulevaisuudessa meille (siis vallanpitäjille) ei ole tarvetta. Sen vuoksi sitä ei tule myöskään teille (väestölle, jonka on kestettävä samaa valtaa loputtomiin).

KUN MENNEISYYS ON TULEVAISUUTTA

**Miten venäläiset näkevät
oman maansa tulevaisuuden?**

**Uskovatko he olevansa matkalla loistavaan
huomiseen vai uuteen neuvostodiktatuuriin?**

Mitä he toivovat – ja mitä pelkäävät?

Venäläisen yhteiskunnan ja mielenmaiseman
ylivertainen tulkitsija Mihail Šiškin
keskittyy uudessa esseekokoelmassaan
tulevaisuuteen, millainen se sitten ikinä onkaan.

Lisäksi kokoelmassa on sarja taidokkaita
esseitä muun muassa Andrei Tarkovskista,
Ivan Gontšarovista sekä James Joycen
suhteesta venäläiseen kirjallisuuteen.

www.wsoy.fi

90.1

ISBN 978-951-52365-0